

گزارش رشد آموزش تاریخ از همایش باستان‌شناسان جوان باستان‌شناسان جوان در کنکاش سرزمین‌های هم‌جوار

وجهه بین‌المللی این همایش بیفزایند. بدین‌گونه بود که عنوان «همایش بین‌المللی باستان‌شناسان جوان» برای نخستین بار مطرح شد. این همایش با تلاش دانشگاه تهران و دانشجویان جوان آن، به طور خاص دکتر مرتضی خانی‌پور و دکتر حسین عزیزی خراقی، برگزار شد. پس از آن در سال‌های ۱۳۹۴ و ۱۳۹۶ پنجمین و ششمین دوره این همایش نیز به صورت بین‌المللی و با همت دکتر مرتضی خانی‌پور، دکتر رضا ناصری و جمعی از دانشجویان باستان‌شناسی دانشگاه تهران برگزار شدند. همایون خوش‌اقبال، دبیر اجرایی هفتمین همایش بین‌المللی باستان‌شناسان

جوان، با بیان اینکه ۲۰ سال از سن این همایش گذشته و تاکنون هفتمین دوره آن توسط جوانان دانشگاه تهران برگزار شده است، به خبرنگار رشد آموزش تاریخ گفت: «سه دوره ابتدایی همایش در سطح ملی برگزار شد، اما موفق شدیم سه دوره بعدی را به صورت بین‌المللی برگزار کنیم. امسال نیز تلاش کردیم تا یک‌گام فراتر برویم و از محدوده مرزهای سیاسی ایران پیمان را جلوتر بگذاریم.» او با اشاره به پیشرفت‌های همایش در حوزه‌های متعدد گفت: «ما نیز مانند بسیاری از کشورها کارمان را نخست در حد ملی آغاز و اطلاعات را از کشور خودمان جمع‌آوری کردیم. حالاً قصد داریم سراغ کشورهای هم‌جوار برویم.» وی با بیان اینکه بیش از ۲۵۰ خلاصه مقاله از ۱۵ کشور جهان، به جز کشورهای قاره آفریقا، به دبیرخانه همایش ارسال شده است، افزود: «در این همایش حدود ۱۰۰ مقاله پذیرفته شدند و اصل مقالات نیز برای چاپ و انتشار در دست بررسی قرار گرفتند.»

است که در سال ۱۳۷۹ متولد شد. این ایده را نخستین بار دکتر حمید فهیمی مطرح کرد و نخستین همایش با عنوان همایش باستان‌شناسان جوان ایران، در فروردین سال ۱۳۷۹ با تلاش ایشان و همکاری «سازمان میراث فرهنگی» برگزار شد. همایش‌های دوم و سوم نیز در سال‌های ۱۳۸۲ و ۱۳۸۵ با همان عنوان و با رویکردی ملی برگزار شد. پس از سومین دوره تا چند سال امکان برگزاری دوره‌های بعدی میسر نشد. تا اینکه در بهمن‌ماه سال ۱۳۹۱، جمعی از دانشجویان گروه باستان‌شناسی ایده برگزاری چهارمین دوره همایش را مطرح کردند و با پیگیری‌های مستمر و مذاکره با مسئولان دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران، مجوزهای لازم برای برگزاری آن اخذ شد. برگزارکنندگان همایش با همکاری دانشگاه تهران، با دعوت از باستان‌شناسان خارجی مرتبط با باستان‌شناسی ایران، به ویژه باستان‌شناسان غیرایرانی جوان فعال در این حوزه، سعی کردند بر

سماجت جمعی از دانشجویان رشته باستان‌شناسی، از همان روزهای آغازین همایش باستان‌شناسان جوان در سال ۱۳۷۹ تا همین آبان‌ماه سال جاری، باعث برگزاری و تداوم این همایش شد. اتفاقاً دوره اخیر را به صورت بین‌المللی نیز تدارک دیدند. هفتمین «همایش بین‌المللی باستان‌شناسان جوان» در آبان‌ماه با موضوع «باستان‌شناسی ایران و کشورهای هم‌جوار» در دانشگاه تهران برگزار شد. به گفته مسئولان برگزاری، این همایش از نخستین گام‌های خود تاکنون بر آن بوده است که جایگاهی برای ارائه دستاوردهای باستان‌شناسان جوان فعال باشد. تشویق و ایجاد انگیزه برای باستان‌شناسان جوان یکی از هدف‌های اصلی این همایش است تا آن‌ها نیز به خودباوری و جسارت ارائه ایده‌های خود برسند.

پیشینه همایش

برگزاری همایش باستان‌شناسان جوان ایده‌ای

کشور خواهد بود.» به اعتقاد وی برای جلوگیری از چنین هرج و مرجی لازم است همایش‌های دارای سابقه علمی، مثل همین همایش، از بودجه مصوب و تعریف شده در نهادهای مربوطه برخوردار باشند.

وی درباره مهم‌ترین موضوع‌های مقاله‌ها در این همایش، به جنبه بین‌المللی آن و پرداختن به باستان‌شناسی کشورهای هم‌جوار ایران اشاره کرد و گفت: «عنوان سرزمین‌های هم‌جوار به همایش اضافه شد تا اطلاعاتی درباره گذشته ایران در سرزمین‌های هم‌جوار خودمان دریافت کنیم. همچنین بتوانیم مقاله‌هایی در خصوص کشورهای همسایه خودمان داشته باشیم و از وضعیت باستان‌شناسی آن‌ها باخبر شویم؛ کاری که ملل دیگر جهان سال‌ها پیش انجام داده‌اند و آن را شروع کرده‌اند. در گوشه‌گوشه دنیا شروع به کاوش و مطالعه کردند تا سایر تمدن‌ها و ملل را بشناسند. در واقع به دنبال ریشه‌های تمدنی و فرهنگی خودشان در سراسر دنیا رفته‌اند.»

نقش آموزش و پرورش و معلمان تاریخ در رشته باستان‌شناسی

خوش‌اقبال درباره اینکه آموزش و پرورش و معلمان تاریخ در چه زمینه‌هایی می‌توانند به باستان‌شناسی و رشد آن کمک کنند، گفت: «مهم‌ترین نقش را شاید خود آموزش و پرورش دارد؛ از این نظر که تربیت نسل آینده کشور بر عهده آن است و می‌تواند نقش کلیدی در شناساندن تاریخ و هویت ملی داشته باشد. همچنین معلمان می‌توانند در زمینه شناخت درست باستان‌شناسی مؤثر باشند. یعنی شناخت درست باستان‌شناسی به عنوان یک رشته علمی و متفاوت از برداشت عمومی جامعه ایران که باستان‌شناسی را مترادف با گنج‌یابی و عتیقه‌جویی می‌دانند.» وی افزود: «چنین باورهایی ریشه عمیقی در اعتقادات و فرهنگ ما دارند و در طول سالیان درازی به وجود آمده‌اند. لذا پاک‌کردن و اصلاح آن‌ها از عهده جامعه باستان‌شناسی کشور خارج است. قطعاً آموزش و پرورش، به‌عنوان تربیت‌کننده نسل جدید، نقش بسزایی در این زمینه دارد و خوش‌بختانه به تازگی سرفصل‌هایی در رابطه با باستان‌شناسی و محوطه‌های باستان‌شناختی در کتاب‌های درسی دانش‌آموزان تعریف شده‌اند که البته نیاز به کار بیشتر هم دارند.»

توان دانشگاه به آن اختصاص داده‌اند. اما در خارج از دانشگاه، نهادهای مربوطه مثل صندوق حمایت از پژوهشگران، وابسته به ریاست جمهوری، یا وزارت علوم و سازمان‌های دیگری که بودجه‌هایی را در اختیار دارند، به علت پیچیدگی و طولانی بودن سیستم اداری‌شان، کارآمدی نداشتند و ما نتوانستیم از آن‌ها استفاده کنیم. این یک مشکل بزرگ است.»

وی با بیان اینکه سازمان میراث فرهنگی هم وضع مالی خوبی ندارد و همین بهانه‌ای است برای اینکه از چنین برنامه‌هایی حمایت نکند، گفت: «یکی از بزرگ‌ترین مشکلات این همایش و چنین همایش‌هایی این است که دست‌اندرکاران همایش هر سال و در هر دوره باید با مسئولان جدیدی مواجه شوند که ردیف بودجه‌ای برای این همایش در برنامه‌هایشان تعریف نشده است و سلیقه‌های مختلفی دارند. ما باید از ابتدا با آن‌ها وارد مذاکره شویم و به دنبال بودجه باشیم که این روند و ساختار قطعاً در آینده به ضرر باستان‌شناسی و ساختار علمی

مشکلات برگزاری همایش باستان‌شناسان جوان

خوش‌اقبال با بیان اینکه در این دوره از همایش با دو مشکل مواجه بودیم، گفت: «مشکلی که ما همیشه برای بودجه‌گرفتن داریم، خوش‌بختانه بعد از گذراندن موانعی برطرف شد؛ چون همه دوست داشتند این همایش برگزار شود. اما مسئله این است که مشکلات با اقدامات فردی برطرف شدند. حالا اگر در دوره بعد، فلان مدیر در فلان مؤسسه یا یک غیرباستان‌شناس در پست‌های مربوطه مشغول به کار شود که مخالف برگزاری همایش باشد، چه باید کرد؟» وی اضافه کرد: «با آلود شدن پوسته‌های همایش در سایت‌های بین‌المللی، مهمان‌هایی به این همایش آمدند که حتی هیچ ایمیلی برای حضور آن‌ها در این همایش فرستاده نشده بود. این باستان‌شناسان از طریق سفارتخانه‌های ایران در کشورهای دیگر با ما ارتباط گرفتند و درخواست حضور خود را مطرح کردند.»

مهم‌ترین دستاورد همایش

خوش‌اقبال در پاسخ به اینکه مهم‌ترین دستاورد این همایش چه بوده است، گفت: «شاید مهم‌ترین دستاورد آن، دانشجویی بودن این همایش از لحاظ اجرایی و ایده و تفکر پشت آن است. در طول هفت دوره برگزاری آن، ویژگی مزبور حفظ شده است؛ هرچند در دوره اخیر بخش‌نامه‌های وزارت علوم ما را مجبور کرد که از اعضای هیئت علمی در هسته مرکزی همایش استفاده کنیم که این ساختار می‌تواند به همایش‌های این‌چنینی ضربه بزند. اما دستاورد بزرگ دیگر، فراهم کردن فضا برای اظهار نظر و ارائه دستاوردهای علمی باستان‌شناسان جوان است که شاید سایر همایش‌های ملی و بین‌المللی چنین امکانی را نداشته باشند.» وی افزود: «دستاورد بزرگ دیگر این همایش مشارکت داشتن باستان‌شناسان خارجی در آن بود. از دوره سوم، این همایش به صورت بین‌المللی برگزار شده و تنها همایش در دنیاست که به موضوع باستان‌شناسان جوان می‌پردازد. خوش‌اقبال درباره میزان حمایت نهادهای مرتبط از این همایش نیز گفت: «این همایش در خانه خودش، یعنی دانشگاه تهران، از سابقه خوبی برخوردار است. به همین خاطر برای مسئولان دانشگاه کاملاً شناخته شده است و بودجه‌ای را در حد

همایون خوش‌اقبال، دبیر اجرایی همایش: معلمان می‌توانند در زمینه شناخت درست باستان‌شناسی مؤثر باشند. یعنی شناخت درست باستان‌شناسی به عنوان یک رشته علمی و متفاوت از برداشت عمومی جامعه ایران که باستان‌شناسی را مترادف با گنج‌یابی و عتیقه‌جویی می‌دانند